

Кисла Світлана Анатоліївна,

науковий співробітник сектору досліджень об'єктів інтелектуальної власності лабораторії дослідження об'єктів інтелектуальної власності та товарознавчих досліджень Науково-дослідного центру судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності Міністерства юстиції України; бульвар Л. Українки, б. 26, м. Київ, 01133; svesla@ukr.net; +3 044 2211245, <https://orcid.org/0000-0001-5375-0540>

Чабанець Тетяна Миколаївна,

завідувач сектору досліджень об'єктів інтелектуальної власності лабораторії дослідження об'єктів інтелектуальної власності та товарознавчих досліджень Науково-дослідного центру судової експертизи у сфері інформаційних технологій та інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, бульвар Л. Українки, б. 26, офіс 501, м. Київ, 01133; t.chabanets@gmail.com; +38 044 2211245, <https://orcid.org/0000-0002-3146-2051>

ТОВАРОЗНАВЧА ЕКСПЕРТИЗА ТА ДОСЛІДЖЕННЯ ПАРФУМЕРНИХ ТОВАРІВ ТА ПАРФУМІВ. НІШЕВІ ПАРФУМИ

Анотація. Товарознавча експертиза – це дослідження товарів, сировини, обладнання з метою визначення їхньої якості, характеристик, розміру заподіяної матеріальної шкоди внаслідок їх пошкодження, вартості проведення ремонтно-відновлювальних робіт щодо них, а також їх відповідності існуючим стандартам.

Департаментом експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України розглянуто та опрацьовано річні звіти науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України (далі – НДУСЕ) про експертну роботу за 2022 рік.

У 2022 році НДУСЕ на замовлення судів, органів прокуратури, Національної поліції України, служби безпеки України, фіскальних органів, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Державної виконавчої служби України, інших організацій, адвокатів і громадян виконано 124790 судових експертиз та експертних досліджень, що в порівнянні з 2021 роком на 6530 експертиз та досліджень або на 8,7% менше.

Значна кількість експертиз у 2022 році проведена НДУСЕ у кримінальних провадженнях і справах про адміністративні правопорушення – 99909 експертиз, що становить 80,1% від загальної кількості проведених експертиз.

Слід зазначити, що із загальної кількості експертиз НДУСЕ виконано найбільшу кількість товарознавчих експертиз – 22,6% від загальної кількості експертиз.

Така кількість товарознавчих експертиз зумовлює увагу до проведення різного роду досліджень за різними об'єктами, що мають свої особливості.

У статті досліджено особливості специфіки такого виду товарів, як парфумерні. Більш детальну увагу приділено характеристиці нішевих парфумів. Визначено специфіку класифікації цієї групи товарів. Вивчено види товарознавчих експертиз парфумерних товарів, серед яких ідентифікаційна, кількісна, вартісна та експертиза справжності.

До парфумерної продукції належать духи, одеколони, туалетні (запашні) води, парфумерні набори, основне призначення яких ароматизувати шкіру, волосся, одяг та ін. Деякі види парфумерних товарів застосовуються як гігієнічні та освіжаючі засоби.

Ідентифікація парфумерної продукції – це встановлення відповідності найменування виробу, масової частки композиції в парфумерній рідині інформації, що зазначена на маркуванні та в супровідному документі. Одним із завдань товарознавчої експертизи парфумерної продукції є встановлення її відповідності визначеному переліку ознак, наведеному в нормативно-технічній документації.

Ключові слова: річні звіти науково-дослідних установ, товарознавча експертиза, парфумерна продукція, ідентифікація.

Kisla Svitlana Anatolyivna,

Researcher at the Intellectual Property Research Sector of the Intellectual Property Research and Commodity Studies Laboratory of the Research Center for Forensic Science of Information Technologies and Intellectual Property of the Ministry of Justice of Ukraine, 26 L. Ukrainka Blvd. office 401, Kyiv, 01133; svoesla@ukr.net; +3 044 2211245, <https://orcid.org/0000-0001-5375-0540>

Chabanets Tetyana Mykolayivna,

Head at the Intellectual Property Research Sector of the Intellectual Property Research and Commodity Studies Laboratory of the Research Center for Forensic Science of Information Technologies and Intellectual Property of the Ministry of Justice of Ukraine, 26 L. Ukrainka Blvd. office 401, Kyiv, 01133; t.chabanets@gmail.com; +38 044 2211245, <https://orcid.org/0000-0002-3146-2051>

COMMODITY EXPERTISE AND RESEARCH OF PERFUMERY GOODS AND PERFUMES. NICHE PERFUMES

Abstract. Commodity examination is a study of goods, raw materials, and equipment with the aim of determining their quality, characteristics, the amount of material damage caused due to their damage, the cost of carrying out repair and restoration work on them, as well as their compliance with existing standards.

The Department of Expert Justice Provision of the Ministry of Justice of Ukraine reviewed and processed the annual reports of scientific research institutes of forensic sciences of the Ministry of Justice of Ukraine (hereinafter referred to as SRIFS) on expert work for the year 2022.

In 2022, SRIFS performed 124,790 forensic examinations and expert studies by order of courts, prosecutor's offices, the National Police of Ukraine, the Security Service of Ukraine, fiscal authorities, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the State Bureau of Investigation, the State Executive Service of Ukraine, other organizations, lawyers and citizens, which compared to 2021 by 6530 examinations and studies or by 8.7% less.

A significant number of examinations in 2022 was carried out by the SRIFS in criminal proceedings and cases of administrative offenses – 99,909 examinations, which is 80.1% of the total number of examinations conducted.

It should be noted that out of the total number of SRIFS examinations, the largest number of commodity examinations was performed – 22.6% of the total number of examinations.

Such a number of commodity studies requires attention to conducting various types of research on various objects that have their own characteristics.

The article examines the peculiarities of the specificity of this type of goods, such as perfumery, in more detail it focuses on the characteristics of niche perfumes. The specifics of the classification of this group of goods have been determined. The types of merchandising examinations of perfumery goods were studied, including identification, quantitative, value and authenticity examination.

Perfume products include perfumes, colognes, toilet (scented) waters, perfume sets, the main purpose of which is to aromatize skin, hair, clothes, etc. Some types of perfume products are used as hygienic and refreshing products.

The identification of perfume products is the establishment of conformity of the name of the product, the mass fraction of the composition in the perfume liquid with the information specified on the label and accompanying document. One of the tasks of the product scientific examination of perfumery products is to establish compliance with the specified list of features given in the regulatory and technical documentation.

Key words: annual reports of scientific research institutions, trade examination, perfumery products, identification.

Постановка проблеми. На споживчому ринку України парфумерія за обсягами продажу займає чи не найперше місце і попит на цю продукцію щорічно зростає.

Історія виникнення парфумерії нерозривно пов'язана з історією людства. Перші згадки про пахучі речовини, які використовували для приготування бальзамів та мазей, виникають ще у стародавньому Єгипті. Єгиптяни, спалюючи дерево і смоли, поліпшували смак їжі, благо-

вонні мазі та ароматні масла використовували в різних релігійних обрядах та в повсякденному житті. Послідовниками єгиптян стали римляни, які існуючі аромати доповнили ще й цілющими властивостями. Подальший розвиток парфумерія отримала вже в XII столітті. З'явилися способи дистиляції ароматів [1].

На сьогодні багато жінок, зокрема заможних і знаменитих, краще з'являться на світському рауті без діамантів, але огорнуть себе в аромат

чарівних парфумів. Доводити оточуючим свою фінансову спроможність за допомогою дорогих прикрас давно вже стало моветоном. У великому розмаїтті парфумерних товарів легко можна заплутатися, придбавши підробку або імітацію якісних або елітних парфумів.

Рівень підробки парфумерних товарів за деякими оцінками [6] досягає 60% в загальному обсязі продукції, яка продається за допомогою різних площадок, що реалізують товар такого виду. Тому й виникає необхідність товарознавчої експертизи парфумерних виробів. Визначення контрафактності продукції є однією з основних причин призначення товарознавчої експертизи [5]. Експертиза парфумерних товарів є досить складним процесом через специфіку виробництва товарів цієї категорії та географії її виготовлення і торгівлі у світі. Враховуючи постійне вдосконалення технології підробки парфумерних товарів, постає необхідність у вдосконаленні методів та підходів у методах і засобах виявлення фальсифікату та в процедурах проведення такого виду експертизи.

Метою дослідження є дізнатися історію виникнення, технологію виготовлення й основні відмінності нішевих парфумів від інших категорій парфумів, які представлені на ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблематики товарознавчої експертизи займалися вітчизняні й іноземні науковці, серед яких – спеціалісти Харківського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України Криворучко Н.В., Нікітенко С.В. [4].

Виклад основного матеріалу. Парфумерні товари – це товари на основі духмяних речовин, які мають приємний запах і використовуються для ароматизації тіла, одягу, волосся, а також у якості освіжаючих і гігієнічних засобів.

Основна сировина для парфумерних товарів – духмяні речовини, етиловий спирт, вода. Допоміжна сировина – фарбники, фіксатори запахів тощо. Чим більше духмяних речовин у композиції – тим вища якість товару.

Духмяні речовини бувають натуральними (рослинного або тваринного походження) й синтетичними.

Рослинні речовини найбільш поширені і складають основу сировинної бази. Їх використовують у вигляді спиртових розчинів (ефірні масла) з квітів (троянда, акація, лаванда), листя (м'ята, евкаліпт), плодів (лимон, аніс, апельсин), насіння (коріандр), коріння (ірис, айр), деревини (сандалове дерево,

кедр), а також смол і бальзамів (природні розчини смол у ефірних маслах).

Речовини тваринного походження: амбра (продукт життєдіяльності кашалотів), цибет (продукт внутрішньої секреції цибетової кішки), мускус (гормони мускусного оленя-кабарги), боброва рідина (гормони бобра).

Синтетичні духмяні речовини отримують з різних видів сировини. Вони мають запахи квітів, плодів або оригінальні, що не мають аналогів у природі.

Виробництво парфумерних товарів включає дозування компонентів, змішування, відстоювання, витримку, фільтрування, фасування та упакування.

За вмістом парфумерної композиції (запашних речовин) і за призначенням згідно з ДСТУ 4710:2006 [6] поділяють на концентровані духи (вміст запашних речовин не менше 30 %), духи (вміст запашних речовин не менше 15 %), парфуми-еспрі (вміст запашних речовин не менше 10 %), парфумерні води (вміст запашних речовин не менше 8,0 %), туалетні води (не менше 4,0 %), одеколони (не менше 1,5 %), запашні води (не менше 1,0 %). Духи і туалетні води використовуються як засоби для ароматизації; одеколони – як гігієнічні, освіжаючі та ароматичні засоби; запашні води – як освіжаючі та гігієнічні.

Парфумерний ринок умовно можна поділити на такі категорії: mass market, люкс і нішу [5].

Парфумерія mass market не відрізняється тонкістю нот і складністю виготовлення та сировини.

Парфумерія класу люкс належить знаменитим брендам і модним будинкам. Для її створення залучається інформація про тренди та потреби аудиторії, реклама із запрошенням зірок. В ароматах парфумерії класу люкс більше акордів, незвичайних поєднань і багатогранності.

Над нішевою парфумерією вручну працюють провідні парфумери, створюючи унікальні аромати і флакони, використовуючи високоякісну сировину. Ці творіння зрозумілі не всім, але, як і інші твори мистецтва, знаходять своїх вірних шанувальників.

Назва нішеві парфуми походить від французького слова la niche, яке перекладається як ніша або комірка, що і підкреслює основну відмінність ароматів – унікальність.

Нішева парфумерія – це особливе мистецтво, в якому велика увага приділяється не тільки нотам, а й особливостям розкриття композиції на шкірі. Виготовлення нішевих ароматів й оформлення їхніх флаконів також відрізняється своєю складністю.

Історія виникнення нішевої парфумерії складна, заплутана і достеменно не відома.

За деякими даними нішеві бренди були засновані ще кілька століть тому, а потім завдяки ентузіастам переродилися в наші часи. Так було з брендом Clive Christian. Його попередник, парфумерний дім The Crown Perfumery, який створював аромати для британської корони, розпочав свою роботу ще у XIX столітті. Наприкінці XX століття The Crown відродився завдяки дизайнеру Клайву Крістіану: той знайшов архіви дому та перевидав їх уже під грифом Clive Christian. В сучасному розумінні, піонерами можна вважати парфумерні дома Annick Goutal, Diptyque, L'Artisan Parfumeur. Це ті бренди, які з'явилися в 60 – 80-х роках і вирішили піти наперекір ринку [1].

Технологія виготовлення

Для нішевих парфумів використовують найякісніші компоненти. Частіше це натуральна сировина, привезена з рідних для неї країн (наприклад, квіти апельсинового дерева з Африки або Марокко, екстракт гваякового дерева з Індонезії). Усі складові майбутнього аромату добираються з особливою ретельністю, вручну приміряються один до одного, поки парфумерна композиція не відповідатиме початковому задуму її творця. Кожен флакон – особливий витвір мистецтва.

Відмінності нішевих парфумів

1. Обмежена кількість.

Нішеву парфумерію випускають лише лімітованими партіями. За деякими композиціями покупцям навіть доводиться ставати в чергу і чекати надходження запаху в парфумерні бутики. Така ексклюзивність обумовлена малими обсягами виробництва, кількістю витрачених зусиль і особливістю сировини.

2. Флакон.

Як і на сам аромат, так і на дизайн витрачаються чималі кошти та зусилля. Нерідко флакони ніші можуть похвалитися оригінальним оформленням, використанням дорогих декоративних матеріалів і сировини (наприклад, натурального дерева та шкіри, кристалів, коштовного каміння), а деякі екземпляри навіть підписуються вручну.

3. Місце придбання.

Нішеві парфуми продаються у вузькоспеціалізованих бутиках або відомих парфумерних магазинах. Більшість ароматів мають супутні сертифікати, які можна запросити при придбанні.

4. Вартість (ціна).

Нішева парфумерія досить дорога, а тому невиправдано низька вартість за заповітний флакон – вірна ознака того, що перед вами підробка. Найчастіше з таким можна стикну-

тися в неперевірених точках продажу ароматів. Купуйте парфумерію в офіційних магазинах, які пропонують тільки оригінал.

5. Відсутність реклами.

Кожен нішевий парфумерний будинок має свою аудиторію, історію, впізнаване оформлення флакона, а також популярність у вузьких колах поціновувачів. Тому витрати на рекламу і масове залучення нішу не цікавлять. Ніша не розрахована на широкий загал [3].

Топ нішевих парфумів

При покупці запаху з категорії ніші варто пам'ятати, що він буде звучати незвично. Для когось це може стати плюсом і мінусом. Оточуючі легше розпізнають і реагують на розтиражовані аромати, в той час як екстравагантні парфумерні творіння ніші приводить у захват далеко не всіх.

Якщо вам важливо тільки те, як аромат буде звучати для вас, то нішеві аромати – однозначно правильний вибір. Популярні такі парфумерні бренди як Tom Ford, Gritti, Guerlain, Montale, Kilian, Penhaligon's, Jo Malone, Zarkoperfume, Attar Collection, Franck Boclet.

Не варто забувати і про лімітовані лінійки брендів, які відомі нам за категорією люкс: Chanel, Trussardi, Giorgio Armani та ін.

Особливістю експертизи якості парфумерних виробів є одночасна перевірка якості парфумерії і тари (туби, банки, флакони, пенали і т.д.), в яку засоби фасуються. До поняття «парфумерний виріб» входять дві складові частини: вміст і тара (індивідуальна) [7].

Іншою особливістю є те, що експерт не встановлює відсоток зниження рівня якості товару, який має дефекти або котрий втратив (частково або цілком) товарний вигляд. В актах експертизи констатується фактичний стан виробу (тари і вмісту), дається опис дефектів. Вироби, що мають дефекти, втратили товарний вигляд, мають порушене первинне пакування до експертизи не приймаються.

Маркування може бути нанесено на етикетки або безпосередньо на корпус баночки, коробочки, пеналу, флакона та пакета.

Маркування для парфумерно-косметичних товарів містить у собі таку інформацію:

- найменування товару, країна та фірма виробника, його товарний знак або товарна марка;
- юридичну адресу виробника;
- характеристику товару та його штрих-код;
- позначення нормативного документа, по якому він виробляється;
- інформацію про обов'язкову сертифікацію та номер партії;
- дату виготовлення, строк придатності;

- об'єм у мл;
- запобіжні, екологічні або інші товарні знаки.

Види товарознавчих експертиз парфумерних товарів:

Ідентифікаційна експертиза проводиться з метою визначення відповідності характеристик товару характеристикам, властивим даному виду, типу, найменуванню.

Кількісна експертиза проводиться при незалежній оцінці кількості товару в партії під час його приймання і відвантаження та для визначення відповідності маси й обсягу фасованих товарів технічній документації чи еталону.

Вартісна (оціночна) експертиза полягає в незалежній оцінці вартості (ціни) товару.

Експертиза справжності проводиться за наявності товару-аналога та з метою виявлення факту справжності, тотожності товару або його фальсифікації по виробнику, якості, торговій марці і т. д.

Висновки. Нішеві парфуми – це парфуми лише для поціновувачів рідкісних поєднань і ароматів. Як говорила неповторна жінка та легендарний кутюр'є Коко Шанель: «Парфуми – це невидимий, зате незабутній, неперевершений модний аксесуар. Він оповіщає про появу жінки і продовжує нагадувати про неї, коли вона пішла».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. URL: <https://www.stud24.ru/history/storya-viniknenyaparfumernihtovarv/133153-390803-page1.html>
2. URL: <https://www.brocard.ua/ua/news/post/shtcho-take-nisheva-parfumeriia>

3. URL: https://comexpert.pto.org.ua/?option=com_k2&view=item&id=1428:1428
4. Криворучко Н.В., Нікітенко С.В. Особливості товарознавчої експертизи парфумерних товарів. *Молодий вчений*. № 3 (91), березень. 2021. С. 282–284.
5. Electronic source URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream>
6. Вироби парфумерні рідинні. Загальні технічні умови: ДСТУ 4710:2006. Чинний від 2008.07.01. Київ : Держспоживстандарт України, 2008. 14 с.
7. Захарчук В.Г., Неруца Л.В. Товарознавча експертиза парфумерних товарів у контексті вимог європейських стандартів. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream>

REFERENCES:

1. URL: <https://www.stud24.ru/history/storya-viniknenyaparfumernihtovarv/133153-390803-page1.html>
2. Electronic source. URL: <https://www.brocard.ua/ua/news/post/shtcho-take-nisheva-parfumeriia>
3. Electronicsource. URL: https://comexpert.pto.org.ua/?option=com_k2&view=item&id=1428:1428
4. Kryvoruchko N. V., Nikitenko S. V. Peculiarities of merchandising examination of perfumery goods. *Young scientist*. No. 3 (91), March. 2021. P. 282–284.
5. Electronic source. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream>
6. Perfume liquid products. General technical conditions: DSTU 4710: 2006. [Effective from 2008–07–01]. Kyiv : Derzhspozhivstandard of Ukraine, 2008. 14 p.
7. Zakharchuk V. G., Nerutsa L. V. Merchandising examination of perfumery products in the context of the requirements of European standards. Electronic source. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream>